

גלל לגל

בין

עלון שדות ים 1919 ב טבת תשפ"א, 17.12.2020

מלכה חורב 1940 - 2020

דברי הספד למלכה'ה חורב ז"ל – הספד הקיבוץ

חיים, שמעון ולימור, דורון וסמדר, מעין ודאשה, בשמת ויובל, הנכדים – עומר ויהל, אילן ואביב, כרמל וארבל ונעמה הקטנה, האחיות – דבורה, כרמלה וחיה, בני המשפחה ומקורבים, חברי שדות ים, וכל מי שבא לחלוק כבוד אחרון לחברתנו מלכה'ה והיא בשנת השמונים ואחת לחייה.

כדרך של אגדות - הן מהלכות בינינו ומתעצמות בלכתן מאתנו. כזאת הייתה מלכה'ה. אישה מיוחדת במינה שכל כולה חום ונתינה, וכל כוונותיה טובות וזכות.

מלכה נולדה בשנת 1940 וגדלה בשכונת נחלאות בירושלים למשפחה ממוצא פרסי בת תשע נפשות. הוריה, ישעיה וחנה כהן, ניהלו אורח חיים דתי, וטיפחו את שבעת ילדיהם. על אף הדלות והחיים בדוחק של תושבי ירושלים באותם ימים, זכו ילדי המשפחה לחינוך טוב ונהנו ממטעמים ומניחוחות המטבח הפרסי והירושלמי של אימם. כיאה לירושלמית טובה דיברה מלכה'ה בעגה המקומית. ביטאה בטבעיות את ה-ח' וה-ע', ובטוב ליבה הייתה "נותת" "מאתיים"...

"בתקופת ילדותה", כתבה יהל בעבודת השורשים, "שררה במדינה שזה עתה קמה, מדיניות הצנע. סבתא למדה להשיג את כל צרכיה בכוחות עצמה ובהמון עבודה קשה". לאחר שסיימה את לימודיה בתיכון, מלכה'ה ביקשה לרכוש מקצוע והמשיכה

ללמוד בבית ספר לאחיות של בית החולים "הדסה עין כרם". בתום הכשרתה התגייסה לצבא ושירתה כאחות בדרגת קצינה בבית החולים סורוקה שבבאר שבע.

את החופשות חלקה מלכה'ה בין המשפחה בירושלים לבין אחותה דבורה, דבוישה כפי שכונתה בשדות ים. דבורה הגיעה לשדות ים עם חברי גרעין הפלי"ם וגרה בשכונת לחיים. במהלך אחד הביקורים הופתעה דבורה לגלות שאחותה הגיעה לקיבוץ ויוצאת מפתח חדרו של חיים.

לאחר השירות הצבאי, עבדה מלכה בהדסה עין כרם עד בואה לקיבוץ. בשנת 1963 החליטו חיים ומלכה'ה למסד את חייהם המשותפים. חתונתם המשותפת עם ראובן ושלומית שוער נערכה על דשא החתונות דאז (דשא בית חנה כיום) בקיץ אותה השנה.

לאחר הגעתה לקיבוץ השתלבה מלכה'ה בצוות המרפאה ובהמשך הייתה חברה בוועדת בריאות. זכורים לטוב יחסה החם והמרגיע לעת צרה. זמינותה בכל שעות היום והלילה כשקראו לה לטפל בחולה. בדיסקרטיות ובקשב מלא נתנה מענה וסעד לכל מצוקה.

כשנה לאחר חתונתם נולדו שמעון ואחריו דורון. האימהות הצעירה במקביל לעבודה התובענית במרפאה כמו גם החיים המשותפים בקיבוץ הניעו את חיים ומלכה'ה להתגייס לעזרה בקיבוץ צעיר. בני המשפחה עברו לקיבוץ נתיב הל"ה. במשך שנה עבדה מלכה'ה במרפאת הקיבוץ ובבית החולים הדסה עין כרם, ושמחה לחיות בקרבת הוריה ומשפחתה שבירושלים. עקב דרישת מזכירות שדות ים שישבו למשק בתום הגיוס שבה מלכה'ה לעבודה התובענית במרפאה. אחרי לידתם של מעין ובשמת בזה אחר זה, עבדה לסירוגין בגיל הרך וכאחות מוסמכת במחלקת ילדים בהלל יפה.

כשמלכה'ה השילה את החלוק הלבן ופנתה לעבודה בגיל הרך היה זה עם אותו רוך, עם אותה חמלה ורוגע ועם אותה מסירות אינסופית. בדרכה הנעימה שבתה

את ליבם ואת אמונם המלא של הילדים הרכים. כאימא אווזה חמה ומגנה אחזו הפעוטים בשמלתה וכך התהלכו ברחבי הקיבוץ. וכשהטיולים יצאו מגדר הקיבוץ, עמסה את רביעיית הקטנים על העגלול ויצאה עימם לשדות, לחולות או הרחיקה עד קיסריה העתיקה. כובד גופה לא הניא אותה מאהבתה לטיולים הרגליים הללו. ושם, לשמחתם של הילדים, יכלה לתת דרור לשירתה הזיפנית שבאורח פלא נקלטה כיאות באוזני הפעוטות. שלא כהיום, עשתה מלכה'ה כברת דרך ארוכה של מספר שנים עם כל קבוצת ילדים שחינכה, החל מבית התינוקות ועד גן הילדים, וכך הטביעה את חותמה הבלתי נשכח. וכשכלו אותם ימים שבה מלכה'ה למקצועה ועבדה במחלקות הילדים בבית חולים הלל יפה, וכן בבית חולים העמק שבפעולה. זכורים לילדיה אותם לילות שבסיום משמרת הערב באחת עשרה בלילה הייתה צועדת ברגל חזרה לקיבוץ, כי לא רצתה להטריח אף אחד. כזאת הייתה, לכל אדם נתנה ככל יכולתה, ולעצמה לא ביקשה דבר.

בימיה הקשים של שדות ים, כשעמדנו לפני פשיטת רגל כלכלית ונושים התדפקו על שערי הקיבוץ, התגייסה מלכה'ה עם חברי קיבוץ נוספים לעבודה במפעל פלסאון במעגן מיכאל. גם שם זכתה להערכה רבה על פועלה כעובדת מפעל פשוטה. בחריצותה האופיינית לא בחלה בשום עבודה ולא חסכה כל מאמץ לתרום ולסייע.

ואז, גופה הלך ונחלש. מחלת הלב שפקדה אותה אילצה את מלכה'לה לצאת ממעגל העבודה ולנוח בביתה. יותר מעשרים שנה חיה עם מחלתה. היא לא נאבקה בה. היא השלימה עם גורלה ועשתה את המיטב שיכלה. אבל איך אישה שכל כולה נתינה יכולה לשבת כך סתם?

את כוחה ומרצה הפנתה מלכה'לה לטובת הלכידות של משפחתה. בימי שישי ערכה ארוחות עם מטעמי ילדותה. גונדי, כופתה ברנג'י, מדיאס וחמוסטה, היו חלק מהמאכלים שהוגשו על שולחן המשפחה בערבי שבת ויום טוב. בחגים ובימי ההולדת העניקה מתנות וכיבדה את באי הבית בממתקים ברוחב לב ובאהבה גדולה. על אף הקושי לא ויתרה על כל הזדמנות ליטול חלק באירועים של נכדיה, שהסבו לה נחת גדולה והיו כל עולמה.

בשבת, לפני שהדרדר מצבה, עוד זכתה לחגוג את יום הולדתה של יהל עם כל המשפחה. עד שעותיה האחרונות, בשעה שמערכות הגוף הלכו וכשלו, עוד התעניינה בבני המשפחה המורחבת. לאורך השנים מלכה'לה זכתה לטיפול מסור ואינטנסיבי מהצוות הרפואי והסיעודי של הקיבוץ. אתמול בבוקר נשמה את נשימותיה האחרונות, וכשהיא מוקפת בבני המשפחה עצמה את עיניה לעד. האישה, האם, הסבתא, האחות, המטפלת והחברה בעלת הלב הענק הוכרעה מחולשת ליבה.

**יהי זכרה של מלכה'לה זכור ושמור בתוכנו.
הספידה: אביטל שחר**

אמא יקרה!

עכשיו את אינך. כבר לא כואב ולא מציק. עכשיו את שלווה.

אמא, היית העוגן של המשפחה! הכל הסתובב סביבך, גם בגלל המצב הגופני שלך, אבל בעיקר בזכות אישיותך. תמכת באבא וגם בנו ברגעים משמחים ובעיקר ברגעים הקשים. תמיד הקפדת על חיבורים וקשרים, ארוחות יום שישי בסירים גדולים, ואירועים משפחתיים. ימי הולדת והתכנסויות, ואפילו סתם לערב של פיצות.

הבית שלך ושל אבא היה מוקד עליה לרגל לכל המשפחה, רק תבואו, תבקרו ותאכלו. גם אם רק בשביל 'קליק' או 'טילון' שהנכדים ייקחו והכל באהבה וביד רחבה. רק לתת, ולתת, ולתת! נתת לנו הכל בשפע והרבה יותר ממה שצריך וגם להרבה אנשים אחרים שאהבת. אבל כשרצינו לעשות בשבילך תמיד אמרת: "תעזבו לא צריך".

גם עם המשפחה שלך תמיד הקפדת לשמור על קשר, כל יום שישי טלפון לכל אחד ואחת לאחל שבת שלום ולוודא שהכל בסדר. גם במחלוקות הכי קשות בין האחים, לא לקחת צד ולא ויתרת על הקשר. ניסית לחבר ולפייס בין כולם והעיקר שהכל יהיה בסדר.

עוד כמה ימים נחגוג את חג החנוכה, תמיד היינו באים אליכם להדליק נרות כולנו ביחד לפחות פעם אחת בחג, עם המון ליקר, ממתקים וסופגניות והכי חשוב סופגניות של לבן, שתמיד נהגת להכין בעצמך. השנה בחנוכה בהדלקת הנר לא נזכה שתהיי איתנו בגופך, אך בטוחים שתהיי איתנו ברוחך ותשיגיחי על הכל מלמעלה. תוודאי שהכל מתנהל כשורה ושנחננו שומרים על אבא. כי כזאת את! תמיד אוהבת להיות בעניינים, לדאוג לכולם, להשפיע טוב ואהבה, להיות משמעותית ולוודא שהכל מסתדר לטובה.

שמחננו, לימור ואני, שזכית לראות ולהכיר את בתנו נעמה, שכל-כך ציפית ורצית שתגיע כבר לעולם וכל-כך שמחת שהיא נולדה. הנכדה הכי צעירה – קראת לה יהלומה. אמרת שהיא היהלום שבכתר!

מבחינה פיזית היה לך לב פגוע שבקושי עבד, אבל זה היה לב רחב מאד, חם וחזק! עכשיו את אינך ואת חסרה, אבל עכשיו את פשוט חופשיה!

נזכור אותך ונתגעגע, תמיד בהמון אהבה, כאמא וסבתא, עם אישיות חמה נדירה וחזקה!

שמעון, לימור ונעמה

אמא,

אם החיים הם במה ואנחנו השחקנים, הרי שהמערכה האחרונה הייתה אכזרית. הבמאי בחר להתעלל בדמויות הראשיות, האיפור נורא, והעלילה? זו נטולת חן ומתמשכת. פעמים, היינו השחקנים – צחקנו ודמענו, פעמים, היינו הקהל – עזבנו הבמה, והנחנו לדמויות לשחק את משחקן. מעת לעת חזרנו ללוות השחקנים למקומות האפלים שבחר עבורם הבמאי, הקשבנו לפס הקול ולמוניטורים, תרמנו את קולנו ואת שתיקותינו, חזינו במראות עליהם היינו מוותרים בשמחה, והשתתפנו בעלילות המשנה אשר נכתבו לנו. במערכה הראשונה למדנו לצעוד על הבמה, לדבר ולשיר, פסענו בחולות ובהרים, הצתנו שריפות וגרמנו הצפות – כל זאת בהדרכת השחקנים הראשיים. במערכה השנייה התפצלה העלילה לעלילות משנה, אשר בהן כל אחד מאתנו קיבל קו עלילה משלו, טכנולוגיה מתקדמת ותפאורה פחות שיתופית. אך המערכה השלישית והאחרונה, זו שמסתיימת כששרה הגברת השמנה, מצאה שחקנים ראשיים כחושים וחבולים לקראת סוף העלילה, שחקנים תשושים שכבר מזמן אינם אוהבים את המחזה והבימוי. ואתמול מאחורי הקלעים, האירו התאורנים את דרכה של השחקנית הראשית על מחוץ לגבולות הבמה - אל במה והצגה חדשה, והיא פינתה מקומה לטובת שחקני המשנה, שיצעדו צעד לקדמת הבמה. היא לא חיכתה לתשואות הקהל, גם לא לזריו ולאהבתו, אך בצעדיה האיטיים לעבר אור הזרקורים, היא העניקה לנו שחקני המשנה, את ההזדמנות להגיד תודה ולהיפרד לשלום. כעת נבקש לומר, שאנו מאוד אוהבים את השחקנים, ובעיקר את השחקנים הראשיים, וכמובן שגם את האוכל הטעים אשר הוגש לנו על בימת המשחק, ובוודאי את הליהוק. נבקש להודות על ההדרכה, הדאגה, וההזדמנות לשחק לצד שחקנים כה מוכשרים, ונבקש את סליחתם, על שלא פעם טעינו במילים, לא נכנסנו בזמן, על ששכחנו שורות בשלמותן, על השתיקות המביכות, על שנעדרנו פה ושם, על שלא פעם דרכנו על רגליכם, ועל שרבות קלקלנו התפאורה. לך השחקנית הראשית, אנו נושאים כעת את תשואותינו, את זרינו ואת מלוא אהבתנו, ומאחלים לך עלילה חדשה ומרגשת, שחקנים נפלאים, ובימוי רגיש וחומל עד סוף ההצגה. ואנחנו נמשיך לשחק, ונביא אל הבמה את כל שלמדנו ממך, ונמשיך לאהוב אותך, ואת כל השחקנים הראשיים בהצגה, עד אשר יבוא יום וגם עבורנו יזרח אור אל מחוץ לבמה.

באהבה גדולה ובגעגועים, דורון חורב, בשם בני המשפחה כולם.

אמא

קשה לי להספיד אותך. אמא של נתינה עם לב גדול. שרק דואגת שיהיה לנו הכל. תמיד כשצריכים משהו רצים ישר לאמא, כי שם יש הכל. לנכדים נתת לעשות מה שהם רוצים. לבלגן ולשבור, ואת כל הגלידות והשוקולד לגמור. תמיד אמרת אצלי מותר לעשות הכל. ואת זה תמיד אזכור. עם כל הקושי והכאבים, תמיד הגעת לחגוג איתנו הילדים. אחרי הרבה שנות כאבים, כשמהכורסא כבר לא זזים, את במקום שליו ורגוע, ללא כאבים.

אוהב ומתגעגע, מעין

אמא שלי אהובה כל כך.

כמה שאני אוהבת אותך. כל כך קשה לי, אמא. כל כך קשה לי בלעדייך. איך אפשר לדבר עלייך בלשון עבר? אני כמעט שלא מסוגלת. את אמא כל כך מיוחדת, אין דברים כאלה. השלווה והרוגע שלך, הלב הרחב-ענק שלך. הנתינה האינסופית שלך. כמה נדיבות! תמיד דואגת ברוגע ובשלווה לכולם. איך יצאה לך בת היסטורית כמוני?

ידי מרפא היו לך, אמא, ומנסיוןך העשיר כאחות תמיד היו לך עצות ודרכים איך לטפל ומה לעשות כשחולים וכשכואב. למי אתקשר עכשיו, אמא? למי אתקשר עכשיו כשארגיש לא טוב, או כשמישהו יהיה חולה חלילה, ואזדקק לעזרתך ולעצותיך? את היית לי מענה בכל כך הרבה דברים. כשהייתי חולה דאגת תמיד להתקשר ולשאל מה נשמע, לשלוח סיר מרק ודייסה, או סיר עם תפוחים מבושלים עם קינמון. העיקר שארגיש טוב.

אמא, את כל כך הרבה דברים. את הדבק המאחד של המשפחה כולה, גם זו הרחבה. כל כך אתגעגע לארוחות שישי המשפחתיות. כל כך אתגעגע לאוכל הפרסי המדהים שלך, ששמו יצא למרחקים.

למי אתקשר לומר שבת שלום ולשאל מתי נכנסת השבת, כדי להדליק נרות?

כל כך סבלת, אמא. הכאבים היו כאבי תופת וקשים מנשוא. אבל את, אמא חזקה שלי, לא ויתרת לרגע. עם כל הקושי ומכאובי הגוף, שלא הרפו לרגע, עמדת ובישלת ארוחות, בישלת לאבא, הגעת לימי הולדת ולחגים אצלנו הילדים, ודאגת להגיע לכל אירוע וחג בקיבוץ.

אמא, אני מעריצה שלך, שתדעי. מעריצה מספר אחת.
את כל כך חסרה לי. נוחי על משכבך בשלום, אמא.

אהבת המון, בושמת

סבתא עם כל הצער שבדבר אני שמחה בשבילך שנלקח ממך הסבל, שעכשיו את זוכה להיות לצד הוריך ושלך שות האחים שלך מיכה, רמי ואורי, שעכשיו את יכולה ללכת ולבקר בכל המקומות שתמיד ראית בטלוויזיה וחלמת לראות.

הבית של סבתא וסבא היה ועדיין בית שני עבורי, לחיות ביחד, דקה הליכה, יוצר קשר מיוחד. מאז שאני זוכרת את עצמי יש לי זכרונות וחוויות שצברתי שם, הפינה של הציורים עם כל המגירות של הדפים והצבעים, הייתי מקשקש שת דברים, אבל בכל זאת הכל שמרת בקלסרים - עם שם ותאריך. לכל אחד היה קלסר גם לילדים שהיית מטפלת בהם בגן היה קלסרים, נתת לכל אחד את המקום שלו, היית קבוע מביאה לי לבן עם שוקולד או דבש כשהייתי ממש קטנה ולגלידות במקרר זה הגעה בפני עצמה. ובכללי, אוכל, היה אצלך משהו גדול: הגונדי כל שישי, הכופתא ברנגי, החמוסתא והמדיאס והמרק של פסח, אפילו הבורקס בשר שלך. תמיד נתת לנו להכין איתך כשרצינו, ולבלגן את המטבח, להוציא את כל הסירים ולתופף ולעשות צמות וקשרים לילון חרוזים שהיו במטבח ולאזור השירותים.

הבית שלכם בילדותי היה מקום מפגש, כל שישי, של כל המשפחה, ובכל חג בחוץ בדשא ובמרפסת ובכל יום הולדת. תמיד אחרי האוכל, כולם היו מתיישבים בסלון ומתיישבים גם על חפיסות שוקולד מהמגירה, ופותרים ביחד תשבצים וסדוקו, ואיזה משחק שירים שרק יהל הצליחה בו. בארוחות שישי אצלכם הכרתי לראשונה את דאשה ואחרי זה את לימור, הייתי מחכה לימי שישי רק כדי לפגוש כבר את כולם ולאכול אוכל פרסי. סבתא, היית הדבק של המשפחה, תמיד נתת לנו להתבטא ולעשות כל מה שנרצה, הכנו בשמים ביחד מדברים בגינה, אספנו חרוזים ותכשיטים שמצאנו, אני זוכרת שבאת איתי ליד גן בית שקד לאסוף אבנים יפות שהתפזרו, ובכל יום הולדת בגנים תמיד הגעת עם סבא לחגוג לנו ולהשתתף בטקס. נתת לי לנצח בכל משחק: דמקה, רכבות, זיכרון. תמיד נתת הרג-שה שאני יותר ממה שאני.

לחגים בקיבוץ נסענו אני ויהל איתך בקלנועית הישנה. אחת יושבת ואחת מחזיקה את העמוד תמך של הגג. היה לך מסלול נטול באמפרים ופניות חדות ולקראת הגשר של חדר האוכל, תמיד דאגת שנרד, כי מסוכן.

תמיד שומרת ומגוננת, כל פציעה וכל כאב- את הרופאה שלנו, איך אפשר לא לסמוך על אחות? ועוד יותר איך אפשר לא לסמוך על סבתא?

איתך למדתי לכל המבחנים, ולכל הבגרויות, ועד היום האחרון היית אוזן קשבת ואשת עצות עבורי. ממש כמה ימים לפני שנסעת לבית חולים, באתי לבכות לך ולסבא. תמיד ידעת איך להרים אותי, הכל ידעת עלי ואף פעם לא התביישת לספר על עצמך ששאלתי שאלות מוזרות, כל ריב בבית הייתי רצה אליכם, כל ריב עם חבר או חברה, כל פרידה, בהכל היית, גם בדברים הקטנים כמו: מה לאכול, מה ללבוש, מה ללמוד, מה לקנות. תמיד היית שם עבורי תמיד עזרת לי לנתב לי את הדרך, הבהרת אותה וניקית מרעשים.

סבתא, היית סבתא מושלמת, אמא נהדרת ורעיה מדהימה, אין אדם שלא אמר לי כמה מדהימה את וסיפר סיפור עליך, כבשת כל לב, דאגת להיות בקשר עם כולם ועזרת לכל מי שהיה צריך, תמיד דאגת שלכולם יהיה טוב.

זכיתי! זכיתי לחוות איתך כל כך הרבה. כולנו זכינו בך.

אני באמת רואה אותך כמלאך, היית האישה הכי טהורה שהכרתי. סבתא, אני לא חושבת שאני אוכל באמת להכניס את כל הדברים שיש לי להגיד לך להספד. כי איך מסכמים פרק של 20 שנה? ואיך נפרדים מאישיות של 80 שנה? אני מצטערת סבתא אם לא הכנסתי הכל, אם שכחתי חלקים בדרך - חוויות שחווינו יחד, ברור לי שזה לא פעם אחרונה שאכתוב לך ואדבר איתך, אני יודעת שתלווי אותי לכל מקום שאלך, וסבתא, יש לי רק בקשה אחת תבקרי אותי איכשהו, בבקשה.

אני אוהבת אותך, עומר

כמה מלים לזכרך, מלכה

מלכה נפרדה מאתנו לאחר שנים לא קלות ולא פשוטות, אבל אם שאלת מה שלומה זכית לחיוך ולתשובה – הכל בסדר. פעם אמרתי שהיא האישה הכי אמיצה שאני מכירה, להתמודד כל כך הרבה שנים עם מגבלות גופניות ומחלות קשות ולא לאבד את הרוח הטובה ואת הרצון להיות חלק ממה שקורה מסביב, להמשיך ולתת מכל הלב או סתם לחייך בפגישה אקראית, כי באמת הכל בסדר.

כשבאתי לבקרה בבית הסיעודי, לאחר שאחיה נפטר בחו"ל, שמעתי ממנה פעם ראשונה תלונות ורגע של הרמת ידיים, מספיק לי אמרה, אולי בשל צערה על מות האח.

במלאת 30 שנה לפטירת אמי, התכנסנו כל המשפחה המורחבת בשדות ים. מלכה שאלה, "מה להביא?" אמרתי לה שאין צורך, יש כיבוד בשפע ותודה. ידעתי שהיא אינה בשיאה. היא התעקשה ואמרה: "ובכל זאת מה להביא?" חזרתי ואמרתי כי באמת אין צורך, ולבסוף התפשרנו על מה שמתאים לה. למפגש, הביאה סיר מלא עלי גפן ממולאים. רק מאוחר יותר הבנתי שביקשה מאחת המטפלות להכין זאת עבורה כי לא יכלה להכין בעצמה, אבל איך אפשר לבוא בידיים ריקות... זכינו ומלכה הייתה המטפלת של בתנו הראשונה, אהבנו את גישתה "החינוכית", המון טיולים והמון טבע ובעלי חיים והמון חופש לילדים להתנסות בכל שהסביבה מציעה, אז מה אם הקטנים נהנים לשחק בשלולית אחרי הגשם ונרטבים ומתלכלכים בבובץ, ישחקו, יחוו ואחר כך יחזרו לבית הילדים ותוך חמש דקות כולם כבר עם בגדים יבשים, רחוצים ונקיים. אני חושבת שהייתה שיאנית במהירות בה החליפה בגדים לקטנים.

יום אחד זחלה בתי הקטנה לשולחן האוכל בבית הילדים והצליחה לקחת קופסת גבינה לבנה, פתחה את המכסה והחלה בודקת את התוכן כשהיא מתמרחת כולה ופה ושם גם אוכלת קצת. מלכה ישבה בשקט, "תני לה" אמרה, "כך לומדים". ליום ההולדת של בתנו הבאנו מתנה- מצאנו עגלול ישן מברזל. צבענו אותו, תיקנו את הגלגלים, בעזרת אבא שלי התקנו שני "ספסלים" וכך הייתה לקבוצה עגלת טיול. מלכה שמחה על המתנה, כעת יכולה הייתה לקחת את ארבעת הזאטוטים "שלה" לטיולים של ממש. כמעט כל יום יצאו לטיול כשהיא דוחפת את העגלה ה"קצת" כבדה ובתוכה הקטנים השמחים והסקרניים, ולאן לא הגיעה אתם, לרפת וללול (כן, היה פעם לול בקיבוץ), לחוף הים, לפינת החי, ואף יצאה אתם אל מחוץ לקיבוץ. היום לכל קבוצה יש עגלה והטיול הוא מובן מאליו, אבל אז, לפני יותר מארבעים שנה, זה בהחלט לא היה מובן מאליו.

בית הילדים היה נקי ומטופח, אבל פינה אחת לא זכתה – פינת העכבישים. מלכה השאירה פינה אחת, צמודה לתקרה בה חגגו העכבישים, שהילדים יוכלו לעקוב אחריהם, להתרשם מהקורים ואולי גם לא לפחד מהם, וחוץ מזה העכבישים אוכלים יתושים, אמרה... והיה גם ברווז ששמח להצטרף לקבוצה ויצא אתם לטיולים כשהוא מדדה אחרי העגלה והיו כמה ארנבות שגדלו במרפסת.

מלכה הייתה אישה עם לב ענק, לב שידע להעניק כל כך הרבה לסובבים אותה, אבל לה עצמה העניק הלב שנים טובות אבל גם הרבה שנים קשות וכואבות. וזה כל כך עצוב.

אדוה פלגי

משפחת חורב היקרה,

עבורי מלכה הינה אכן מלכה של ממש. אישה עם נשמה יתרה ואהבת האדם. מלכה המטפלת האגדית שכל הורה ייחל שהיא תהיה המטפלת לילדיו. אני זכיתי שבני יהיה בין הילדים שמלכה טיפלה בהם. מלכה'לה, היית כאמא שנייה לילדים. כל ילד היה עבורך עולם ומלואו. נתת תשומת לב אישית לכל ילד ע"פ צרכיו. ילד רצה לישון, אז הלך לישון וארוחת הצהריים הייתה לו לזמן בו יתעורר. אם ישן אחה"צ יותר משאר הילדים, לא הסכמת לאמא להעיר את הילד, וחיכת עד אשר יתעורר ועמדת על כך שיאכל לפני שהולך הביתה. שיעורי הטבע ואהבת הצומח בזמן טיולי הבוקר בעגלת הטיולים, נטעו בילדים הרכים את שמות הפרחים והעצים ודווקא בלטינית. כאשר חלית, התחלפו היוצרות ואני טפלתי בך. תמיד היית מקבלת אותי עם חיוך, גם כאשר כאב לך מאד. לא ויתרת עד רגעייך האחרונים.

במה אנחם אתכם חיים, שמעון ולימור, דורון וסמדר, מעיין ודריה, בשמת יובל וכל הנכדים?

הייתם מסורים בתמיכתכם וטיפולכם לאשה, לאמא המיוחדת כל כך. בליבנו תשארי לעד מלכה יקרה.

צביה וייס

